

Udskriftsdato: 13. december 2025

FOU nr 2008.131 (Gældende)

Overbelægning i detentionen i Tasiilaq

Ministerium: Folketinget

Overbelægning i detentionen i Tasiilaq

Resumé

Den 1. september 2006 skrev en internetavis om forholdene i detentionen i Tasiilaq på Grønlands Østkyst. Avisen beskrev forholdene som ”usle og kummerlige”; navnlig under henvisning til de massive problemer med overbelæg i detentionen.

I avisartiklerne var også en straffesag mod stationslederen i Tasiilaq omtalt. Stationslederen var tiltalt for pligtforsømmelse ved – i strid med politimesterens regler – ikke at have låst de detentionsanbragte tilbageholdte og domfældte inde i de enkelte detentionsrum om natten. Stationslederen blev imidlertid frifundet af Kredsretten i Tasiilaq der delte stationslederens vurdering hvorefter indelåsning under de givne forhold ikke var forsvarlig.

Efter at have modtaget udtalelser og akter mv. fra Politimesteren i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen besluttede ombudsmanden den 3. juli 2007 at tage sagen op til undersøgelse af egen drift. I en udtalelse af denne dato konstaterede ombudsmanden efter en nærmere gennemgang af politiets anholdelsesprotokol mv. at der kun i 12 dage (af de 334 dage/11 måneder i 2006 som han havde modtaget oplysninger om) ikke havde været overbelægning i detentionen. Herefter, og idet han umiddelbart ikke vurderede at belægningssituationen var blevet forbedret væsentligt i første halvdel af 2007, bad ombudsmanden den 3. juli 2007 myndighederne om yderligere oplysninger og udtalelser. Myndigheder havde under den hidtidige behandling af sagen – som en løsning på kapacitetsproblemet – alene henvist til at der den 1. juli 2007 var åbnet en midlertidig anstalt for domfældte i Kangerlussuaq, og til udsigten til at der inden for en overskuelig årrække ville blive opført en (permanent) anstalt for domfældte på østkysten.

Den 22. oktober 2007 orienterede Direktoratet for Kriminalforsorgen ombudsmanden om at de involverede myndigheder – herunder Slots- og Ejendomsstyrelsen og Rigspolitiet – havde besluttet at detentionen i Tasiilaq skulle udvides med to ekstra detentionsrum, og at selve projektet med udvidelsen skulle iværksættes når de klimatiske forhold tillod det, med henblik på ibrugtagning i efteråret 2008. I en udtalelse af 2. november 2007 noterede ombudsmanden sig ovenstående oplysninger.

Den 3. februar 2009 tog ombudsmanden til efterretning at arbejdet med udvidelsen af detentionen var forløbet planmæssigt. Detentionen i Tasiilaq rummer således nu 5 detentionsrum.

(J.nr. 2006-2982-618).

Den 19. september 2006 skrev jeg således i et brev til Politimesteren i Grønland:

”I vedlagte artikler fra Sermitsiak fra den 1. september 2006 omtales forholdene i detentionen i Tasiilaq som ’usle og kummerlige’. En straffesag mod stationslederen i Tasiilaq omtales ligeledes.

Det fremgår af artiklerne at stationslederen har været tiltalt for pligtforsømmelse, men at han blev frifundet i retten. Det fremgår endvidere af artiklerne at detentionen i Tasiilaq har været fuldt belagt i hele 2006, og at der ’nogle gange’ har været op til fire personer anbragt i hvert af detentionens tre rum. Jeg går umiddelbart ud fra at en stor del af de anbragte i detentionen har været og er tilbageholdte og domfældte.

Til brug for mine overvejelser om hvorvidt der er grundlag for at jeg af egen drift efter § 17, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand tager sagen op til undersøgelse, beder jeg om nærmere oplysninger fra politimesteren om den aktuelle belægningssituation og om belægningen i detentionen siden 1. juli 2005.

Jeg beder om at politimesteren før politimesteren afgiver sin udtalelse, indhenter en udtalelse fra stationslederen i Tasiilaq. Jeg beder endvidere om en kopi af den i artiklerne nævnte dom.

Jeg beder om at politimesteren sender ovenstående oplysninger mv. gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen hvis bemærkninger til sagen jeg tillige udbeder mig.”

Efter at have modtaget de ønskede udtalelser mv. bad jeg den 3. juli 2007 om yderligere oplysninger og udtalelser fra politimesteren og direktoratet idet jeg bl.a. anførte følgende:

”Efter at have gennemgået det fremsendte materiale har jeg besluttet at tage sagen op til undersøgelse af egen drift (ombudsmandslovens § 17, stk. 1), og jeg beder i den anledning direktoratet om en supplerende udtalelse.

...

Af udskriften af den ovenfor nævnte frifindende dom i straffesagen mod stationslederen i Tasiilaq fremgår det at tiltalte over for retten (bl.a.) forklarede at der – i den periode som anklageskriftet og dermed dommen omhandler (1. maj 2004 – 25. februar 2005) – ikke hele tiden var overfyldt i detentionen, men at der til tider var 8 personer anbragt selv om der kun er plads til 3 personer. Det fremgår endvidere at tiltalte forklarede at pladsmanglen til tider var så stor at han ikke fandt det ’forsvarligt i forhold til menneskerettighederne’ at aflåse dørene uanset kendskabet til dagsbefalingens regler herom.

Kredsretten har – som begrundelse for frifindelsen af den tiltalte – henvist hertil. Jeg sigter til at retten i sine bemærkninger bl.a. har henvist til tiltaltes forklaring over for retten.

Jeg må umiddelbart lægge til grund for min vurdering af forholdene i detentionen i Tasiilaq at Kredsretten i Ammassalik – i hvert fald i den ovenfor nævnte periode som tiltalen om tjenesteforsømmelse angik – deler den tiltaltes vurdering hvorefter det på grund af belægningen ikke var forsvarligt at følge dagsbefalingens regler om aflåsning af dørene.

Det fremgår af udtalelsen fra Grønlands Politi at politiet har besluttet ikke at anke dommen.

Dommen er ikke nævnt i direktoratets udtalelse til mig. Jeg beder derfor om en udtalelse fra direktoratet om hvilken betydning ovenstående dom har haft og har for direktoratets vurdering af forholdene i detentionen i Tasiilaq.

II. Der er efter det oplyste 3 detentionslokaler i detentionen i Tasiilaq og et forrum.

Efter min gennemgang af tallene fra politiet i Tasiilaq og Grønlands Politi er det umiddelbart min opfattelse at belægningssituationen i 2006 (hvorfra de mest aktuelle tal om belægningen stammer) ikke har afvejet væsentligt fra den periode som den frifindende dom angår.

a. Umiddelbart synes forholdet at være det at der i de første 11 måneder af 2006 kun har været 21 dage (i forhold til 334 dage/11 måneder) hvor der ikke har været anbragt mindst fire tilbageholdte i detentionen i Tasiilaq. Det drejer sig om følgende perioder og dage:

26/2 – 10/3

2/4 – 3/4

13/4 – 17/4

1/10

I disse perioder og dage har der hovedsageligt været tre tilbageholdte i detentionen eller med andre ord fuldt belagt i detentionen alene med tilbageholdte.

Kun i en enkelt af de ovenfor nævnte perioder og dage (og i øvrigt kun en del heraf) har belægningen været på *mindre* end tre tilbageholdte. Det drejer sig om perioden 26. februar – 7. marts 2006 hvor der ifølge udtalelsen fra Grønlands Politi var to tilbageholdte anbragt i detentionen.

b. Hvis de perioder og tal der er nævnt under pkt. II.a, sammenholdes med anholdelsesprotokollens oplysninger om berusere i detentionen i Tasiilaq, har der i 9 af de 21 dage der er nævnt ovenfor, og hvor

der var fuldt belagt alene med tilbageholdte, været overbelægning i detentionen som følge af tilkomne berusere. Jeg henviser til anbringelsen i detentionen af Ap.nr. 24-27, 29-31, 37-39, 45 og 119/06.

Det betyder at der kun i 12 dage (af de 334 dage/11 måneder i 2006) ikke har været overbelægning i detentionen.

Det drejer sig om følgende 12 dage: 26. – 28. februar, 3. – 7. marts og 14. – 17. april 2006.

Umiddelbart synes der hverken i forbindelse med Grønlands Politis udtalelse eller udtalelsen fra direktoratet at være foretaget en sådan nærmere opgørelse/sammenstilling af oplysninger.

Jeg beder om direktoratets bemærkninger hertil og til det som jeg har anført ovenfor om belægningen.

III. Direktoratet har i sin udtalelse af 13. juni 2007 'i det hele' henholdt sig til de to udtalelser fra politiet i Tasiilaq og til udtalelsen af 2. april 2007 fra Grønlands Politi.

a. Grønlands Politi har i sit brev af 2. april 2007 (bl.a.) anført følgende, at belægningen af tilbageholdte og afsonere i detentionen i Tasiilaq løbende drøftes med stationslederen i Tasiilaq, at der så vidt muligt træffes bestemmelse om overførsel af tilbageholdte til anstalterne i Grønland, og at tilbageholdte og afsonere – når belastningen af detentionen er højest – søges overført til anstalterne i Grønland 'så hurtigt som belægget i anstalterne tillader det'.

Udtalelserne fra det lokale politidistrikt er dateret 28. november og 21. december 2006.

Politiet i Tasiilaq har herudover i et notat af 20. juli 2006 bl.a. anført følgende:

'I perioden fra januar/februar 2006 og frem til skrivende stund, har vi i gennemsnit haft 5-6 tilbageholdte, hvoraf 1 tilbageholdt har været en kvinde.

Dette har i praksis betydet, at forholdene især for de mandlige tilbageholdte har været særdeles trange – da 1 detentionslokale konstant har været forbeholdt kvindelige tilbageholdte.

Videre har det betydet, at vi ofte har været i bekneb i forbindelse med anholdelser af berusere, der af nødvendighedsgrunde skulle overnatte i detentionen.

Det har som oftest resulteret i, at den kvindelige tilbageholdte har måttet vige sin celle til beruseren, hvorefter den kvindelige tilbageholdte er blevet anbragt på en madras i fællesrummet – hvilket har været og stadig er den eneste mulighed.

Uroen ved nattetide p.g.a. anholdte berusere sammenholdt med de meget trange forhold går tydeligvis de tilbageholdte på nerverne, hvorfor der gennem perioden har været mange og lange samtaler mellem de tilbageholdte og politipersonalet, der nærmest kan karakteriseres som terapisaftaler.

Dette sammenholdt med konsultationer på sygehuset hos distriktslægen og deraf følgende medicinering af et par af de tilbageholdte – har indtil videre klaret problemerne.'

Umiddelbart må jeg forstå direktoratets udtalelse på den måde at direktoratet ikke er enig i det som politiet i Tasiilaq har anført i notatet af 20. juli 2006. Jeg henviser til at direktoratet – som allerede nævnt – ud over udtalelsen fra Grønlands Politi af 2. april 2007 alene har henholdt sig til udtalelserne af 28. november og 21. december 2006 fra politiet i Tasiilaq.

Jeg beder direktoratet om at oplyse om det er rigtigt forstået. I bekræftende fald beder jeg direktoratet om nærmere at begrunde dette.

b. Direktoratet har endvidere (bl.a.) anført følgende i udtalelsen af 13. juni 2007:

'Direktoratet kan oplyse, at der i øjeblikket arbejdes på at nedbringe venterkøen til afsoning i Grønland ved at etablere en midlertidig anstalt i Sdr. Strømfjord, som forventes at åbne medio juli 2007. Den midlertidige afdeling vil have omkring 60 pladser. Etableringen af denne afdeling forventes at reducere venterkøen med ca. 150 inden årsskiftet 2007/2008.

Det kan i øvrigt henvises til Den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning, hvor det blandt andet anbefales at etablere en anstalt med ca. 10 åbne pladser i Østgrønland.'

Det fremgår af direktoratets udtalelse at formålet med den midlertidige anstalt er at reducere venterkøen (bestående af domfældte), og at direktoratet har et måltal for reduktionen heri ved udgangen af 2007.

Jeg beder direktoratet om at oplyse om direktoratet ved fastsættelsen af dette måltal har medregnet at der skulle anvendes pladser i Kangerlussuaq til tilbageholdte fra Tasiilaq.

Jeg beder endvidere direktoratet om at oplyse hvor længe direktoratet har forudsat at den midlertidige anstalt skal være i drift, og hvilken tidshorisont direktoratet har regnet med når direktoratet har inddraget den (måske kommende) permanente anstalt for domfældte i Østgrønland i den aktuelle sag om overbelægning i detentionen i Tasiilaq.

...

Hvad størrelsen af detentionslokalerne i detentionen i Tasiilaq angår, henviser jeg (...) til kredsrettens dom af 15. august 2006 – følgende afsnit fra 'Rettens bemærkninger':

'Dagsbefalingens henstilling om at dørene til detentionslokalerne skal aflåses ved sidste tilsyn blev heller ikke fulgt af menneskelige hensyn, da der er meget lidt plads og lokalerne ikke var egnede for afsonere [min fremhævelse; min bemærkning].'

Størrelsen af de tre detentionslokaler i detentionen i Tasiilaq er ikke nævnt i direktoratets udtalelse til mig eller i de udtalelser fra politiet i Tasiilaq og Grønlands Politi som direktoratet i sin udtalelse har henholdt sig til.

Jeg beder om at størrelsesforholdet – og kredsrettens bemærkninger hertil, jf. den fremhævede del af citatet ovenfor – kommer til indgå i direktoratets supplerende udtalelse til mig.

VI. Sagen er efter min opfattelse særdeles hastende. Jeg henviser til sagens karakter og til den tid som indtil nu er anvendt til sagens behandling. Jeg går herved ud fra at der ikke er sket en væsentlig forbedring af belægningssituationen for første halvår af 2007.

Jeg beder derfor – og med henblik på at jeg i løbet af kort tid vil få mulighed for at tage stilling til hvilke initiativer der bør tages – om at modtage direktoratets supplerende udtalelse hurtigst muligt."

Efter at have modtaget direktoratets supplerende udtalelse af 10. august 2007 skrev jeg den 3. september 2007 bl.a. således til direktoratet:

"Jeg har (...) noteret mig at direktoratet har henledt den ledende anstaltsleders opmærksomhed på at domfældte fra detentionen i Tasiilaq skal prioriteres forlods hvad angår overførsel fra detentionerne i Grønland til anstalterne for domfældte. Jeg har dog samtidig noteret mig at det er direktoratets opfattelse at muligheden for at overføre domfældte fra detentionen i Tasiilaq til anstalterne for domfældte i Vestgrønland kun vil have 'begrænset effekt på overbelægget i detentionen', jf. politiets oplysninger om antallet af domfældte i detentionen sammenholdt med antallet af tilbageholdte. Det er på baggrund af politiets oplysninger min opfattelse at denne mulighed alene har en mindre betydning for belægningssituationen.

Endvidere har jeg noteret mig at direktoratet – ud over udtalelserne af 28. november og 21. december 2006 fra politiet i Tasiilaq og 2. april 2007 fra Grønlands Politi – har henholdt sig til oplysningerne i notatet af 20. juli 2007 fra politiet i Tasiilaq; det notat som jeg i brevet af 3. juli 2007 har citeret fra i væsentligt omfang.

Det fremgår endvidere af direktoratets brev at detentionslokalerne i Tasiilaq er ca. 6 m², at lokalerne efter direktoratets opfattelse 'må anses for at være uegnede til domfældte', at den midlertidige anstalt i Kangerlussuaq – som direktoratet har henvist til i sin første udtalelse til mig som en del af løsningen på belægningsproblemerne i detentionen i Tasiilaq – er taget i brug den 18. juli 2007, at anstalten påregnes at skulle være i drift i ca. et halvt år, og at der er enighed mellem regeringen og det Grønlandske Landsstyre om at der fremlægges lovforslag om en kommende reform af det grønlandske retsvæsen i efteråret 2007

som bl.a. vil indebære en afsoningskapacitet i Tasiilaq, men at byggeriet af en anstalt på østkysten – i givet fald – vil tage ca. tre år.

Direktoratet har som sin konklusion anført følgende om det aktuelle belægningsproblem i detentionen i Tasiilaq:

’Som nævnt ovenfor er direktoratet enig i, at politiets detentionslokaler er små samt ligeledes må anses for at være uegnede til domfældte. Hertil kommer, at der under alle omstændigheder vil gå nogen tid, inden en evt. anstalt i Østgrønland vil være færdigetableret, og at det derfor ikke løser det aktuelle kapacitetsproblem. Direktoratet vil derfor sammen med Politimesteren i Grønland overveje en mindre langsigtet løsning – f.eks. etablering af en tilbygning til detentionen i Tasiilaq, således at antallet af detentionsceller udvides med 2-3 celler – indtil en samlet plan for den fremtidige kapacitet på Østkysten kan være på plads. En tilbygning vurderes at kunne være færdigetableret om et til halvandet år.

...

Direktoratet er opmærksom på, at sagen er hastende og vil løbende holde Ombudsmanden informeret om det videre forløb.’

Jeg tager til efterretning at direktoratet nu deler min opfattelse hvorefter det aktuelle kapacitetsproblem ikke kan løses alene med en henvisning til den midlertidige anstalt for domfældte i Kangerlussuaq.

3. Den ovenfor nævnte frifindende kredsretsdom blev afsagt den 15. august 2006, og jeg skrev i den anledning den 19. september 2006 til Politimesteren i Grønland (nu Grønlands Politi). Belægningsituationen i detentionen i Tasiilaq er således ikke et nyt problem. Også på den baggrund forekommer den tidshorizont for løsning af det akutte kapacitetsproblem som direktoratet i sit brev af 10. august 2007 stiller i udsigt, mig ikke alene at være meget lang, men også utilfredsstillende. Jeg henviser endvidere til det som jeg har anført i pkt. VI i mit brev af 3. juli 2007.

Etablering af en tilbygning til detentionen i Tasiilaq er i brevet af 10. august 2007 kun nævnt som en af flere muligheder. De øvrige mulige løsninger på belægningsproblemet på kort sigt er derimod ikke nævnt. Jeg går imidlertid ud fra at leje af eksisterende bygninger i tilknytning til eller i nærheden af politistationen i Tasiilaq – til detentionsbrug eller til brug for politiets øvrige funktioner således at politistationen i større udstrækning end hidtil anvendes til detentionsformål – udgør en anden og eventuel hurtigere løsning på det (fortsat) akutte belægningsproblem i detentionen. Jeg har noteret mig det som direktoratet har anført – og herunder at direktoratet vil holde mig løbende orienteret om udviklingen i sagen – men beder dog allerede nu om nærmere oplysninger om de eventuelt andre løsningsmuligheder som er indgået i direktoratets og, går jeg ud fra, Grønlands Politis overvejelser forud for afsendelse af direktoratets brev af 10. august 2007.”

Direktoratet svarede den 22. oktober 2007. Af svaret fremgik det at politimesteren over for direktoratet havde gjort gældende

- at personale- og sikkerhedsmæssige hensyn gjorde det påkrævet at en evt. udvidelse af detentionen blev etableret i tilknytning til eller i umiddelbar nærhed af detentionen
- at det ikke var muligt at leje egnede boliger i tilknytning til eller i nærheden af detentionen og
- at der havde været en beboelsesejendom nær detentionen til salg, men at politimesteren vurderede at bygningen under henvisning til de nævnte personale- og sikkerhedsmæssige hensyn ikke ville være egnet til etablering af ekstra detentionspladser.

Direktoratet henholdt sig over for mig til det som politimesteren havde anført.

Direktoratet oplyste desuden at have overvejet muligheden for at etablere en barak, men at dette var blevet afvist som et (reelt) alternativ til en egentlig tilbygning med henvisning til de bygnings- og vejrmæssige forhold og omkostningerne hermed.

Direktoratet oplyste endvidere at have aftalt med Grønlands Politi, Slots- og Ejendomsstyrelsen og Rigspolitiet at direktoratet skulle udarbejde en kravspecifikation til en mindre udvidelse af den bestående detention (to ekstra detentionspladser), at kravspecifikationen skulle sendes til høring hos Slots- og Ejendomsstyrelsen og politiet i Grønland, at det endvidere var aftalt med de nævnte øvrige myndigheder at kravspecifikationen skulle færdiggøres i vinterhalvåret – ligesom aftale med relevante håndværkere skulle indgås i denne periode – alt med henblik på at byggearbejdet kunne iværksættes så snart vejret tillod det (juni måned 2008), med henblik på ibrugtagning i efteråret 2008.

Endelig anførte direktoratet at der – bortset fra en ganske kort periode – kun havde været én tilbageholdt/domfældt anbragt i detentionen i perioden august og september måned 2007.

Jeg skrev herefter den 2. november 2007 igen til direktoratet idet jeg bl.a. anførte følgende:

”Jeg har noteret mig ovenstående oplysninger – herunder at tidshorisonten for løsning af problemet med overbelægning i detentionen i Tasiilaq nu er ca. 10 måneder, og at tidshorisonten således er ændret i forhold til det som direktoratet i første omgang havde meldt ud (ét til halvandet år).

Jeg har endvidere noteret mig det som direktoratet har oplyst om belægningssituationen i august og september måned 2007; en situation som afviger i positiv retning fra oplysningerne i sagen om situationen i sommerperioderne 2006 og 2005. Jeg går imidlertid ud fra at dette kun er forbigående, hvilken formodning jeg endvidere går ud fra at direktoratet deler.”

Jeg meddelte endvidere at jeg ikke foretog mig mere i sagen på det foreliggende grundlag ud over at holde mig orienteret om sagens udvikling.

I sommeren 2008 blev det egentlige byggearbejde sat i gang – med en vis forsinkelse på grund af storisen der den 28. juni 2008 forhindrede skibet med byggematerialer i at komme frem til havnen (byggematerialerne nåede således først frem til byggepladsen medio august måned 2008).

Den 28. januar 2009 kunne direktoratet meddele mig at arbejdet med udvidelsen af detentionen (fra 3 detentionsrum – idet et af de i alt 4 detentionsrum anvendes som forrum – til 5 detentionsrum) var forløbet planmæssigt hen over efteråret/vinteren 2008.